

เรื่อง มะขาม

รายละเอียด

ชื่อวิทยาศาสตร์ Tammarindas indica Linn.

ชื่อวงศ์ CAESALPINIACEAE

ชื่อสามัญ Tamarind

ชื่ออื่น ๆ มะขาม, มะขามไทย(ภาคกลาง), ตะลูป(นครศรีธรรมราช), อ่าเปี้ยล(สุรินทร์), มะขาม
ขี้แมว(กาญจนบุรี)

ลักษณะทั่วไป

ต้น เป็นพรรณไม้ยืนต้น ขนาดกลางจนถึงขนาดใหญ่แตกกิ่งก้านสาขาตรงส่วนยอดต้นและแข็งแรง

มาก ลำต้นสูงประมาณ 60 ฟุต เปลือกมีสีน้ำตาลอ่อน และแตกสะเก็ดเป็นร่องเล็ก ๆ

ใบ เป็นไม้ใบรวม จะออกใบเป็นคู่ ๆ เรียงกันตามก้านใบ ก้านหนึ่งมีอยู่ ประมาณ 10-18 คู่ลักษณะของใบย่อยเป็นรูปขอบขนาน ปลายกึ่งและโคนใบมนสีเขียวแก่

ดอก ดอกออกเป็นช่อเล็ก ๆ อยู่ตามบริเวณปลายกิ่ง ช่อหนึ่งจะมีดอกประมาณ 10-15 ดอก ดอกจะเล็กมีกลีบสีเหลืองและมีจุดสีแดงอยู่ตรงกลางดอก ดอกจะออกในช่วงฤดูฝน ดอกมีรสเปรี้ยว

ผล เมื่อดอกร่วงแล้วจะติดผลซึ่งผลนี้จะมีอยู่ 2 ชนิดคือชนิดฝักกลมเล็กยาวซึ่งเรียกว่ามะขามขี้แมว และอีกชนิดหนึ่งเปลือกนอกเปราะ เป็นสีเทาอมน้ำตาล ข้างในผลมีเนื้อเยื่อแรก ๆ เป็นสีเหลืองอ่อนและจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเมื่อแก่จัดซึ่งจะหุ้มเมล็ดเป็นรูปค่อนข้างกลมผิวเปลือกเป็นสีดำ หรือสีน้ำตาลเข้ม

นิเวศวิทยา เป็นพันธุ์ไม้กลางแจ้งที่ชอบแสงแดด เจริญเติบโตได้ดีในดินทุกสภาพ

การขยายพันธุ์ มีการขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ดหรือตอนกิ่ง

ประโยชน์ มะขามมีรสเปรี้ยวฝาด ใช้นำมาปรุงเป็นยาแก้ไอ แก้โรคบิด ขับเสมหะ ในลำไส้ หรือนำมาต้มผสมกับหัวหอมโกรกศีรษะเด็กในเวลาเข้ามีด แก้หวัดคัดจมูก หรือใช้น้ำต้มให้สตรีหลังคลอดดื่อบ และใช้อบไอน้ำเป็นต้น ใบอ่อนและดอก ใช้รับประทานเป็นอาหารได้ เนื้อในผล (มะขามเปียก) ใช้ผลแก่ประมาณ 10-20 ฝักนำมาจิ้มเกลือกิน แล้วต้มน้ำตามลงไป หรืออาจใช้เป็นน้ำมะขามคั้นน้ำเอาน้ำกิน เป็นยาแก้ท้องผูก ยาระบาย แก้ไอ ขับเสมหะช่วยลดอุณหภูมิในร่างกาย ลดการกระหายน้ำ หรือใช้เนื้อมาผสมกับข่า และเกลือพอประมาณรับประทานเป็นยาขับเลือดลม แก้สันนิบาตหน้าเพลิง หรืออาจใช้ผสมกับปูนแดงแล้วนำมาทาบริเวณที่เป็นกลากเกลื้อนหรือฝีเมล็ดแก่ นำมาคั่วให้เกรียมแล้วกะเทาะเปลือกออก ใช้ประมาณ 20-30 เมล็ดนำมาแช่เกลือจนอ่อนใช้กินเป็นยาถ่ายพยาธิไส้เดือน ในท้องเด็กได้ หรือใช้เปลือกนอกที่กะเทาะออก ซึ่งมีรสฝาดใช้กินเป็นยาแก้ท้องร่วงและแก้อาเจียนได้ดี

ภาพโดย : <http://puechkaset.com/wp-content/uploads/2016/06/มะขาม.jpg>

คำสำคัญ : สมุนไพร

ที่มา : กมลทิพย์ ประเทศ และคนอื่น ๆ. (2543). การสำรวจพรรณไม้ในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2018-02-13

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=108&code_db=610010&code_type=01